

НОВОИЗГРАЂЕНИ ЕПАРХИЈСКИ ЦЕНТАР У КРАГУЈЕВЦУ

Изграђен је доприносом
црквених општина и свештеника
шумадијске епархије,
а у оквиру комплекса
Крагујевачке саборне цркве и
Епископије. Освећење темеља
извршено је 21. августа 1979.
а освећење завршене зграде
Центра 22. априла 1982. године.

Видети чланак на страни 15—16

Јефимијина Похвала кнезу Лазару

Монахиња Јефимија (деспотица Јелена, рођена око 1350, упокојила се после 1404. г.) ћерка великаша Војихне супруга деспота Угљеше Мрњавчевића. После мужевљеве погибљи 1371. г. на реци Марици, живела је код своје рођаке кнегиње Милице, на двору кнеза Лазара. После косовске битке замонашила се и живела у манастиру Љубостињи. Написала је три краћа прозна текста, од којих је најзначајнији поетски надахнута Похвала кнезу Лазару (из 1402. г.) која представља једно од наших најбољих књижевних дела тога доба. Похвалу кнезу Лазару извезла је златом на загаситоцрвеној свили покрива за ковчег са св. моштима кнеза Лазара. Њени везови спадају, по својој композицији, цртежу и бојама, међу најлепше примерке уметничког веза византијског стила.

Молитва Кнезу Велико- мученику

Међу лепотама овога света васпитао си се од младости своје, о нови мучениче, кнеже Лазаре, и крепка рука Господња показа те крепким и славним међу свом земаљском господом. Господовао си земаљом отачаства свога, и у свим добрима узвеселио си поверене ти хришћане, и мужаственим срцем и жељом побожности изишао си на змију и на непријатеља божанских цркви, расудивши да твоје срце не може трпети да гледа где хришћанима отачаства твога владају Исмаилћани. Ако пак ово не постигнеш, одлучио си да онда оставиш трошну висину земаљског господства и обагрити се крвљу својом и сјединити се са војницима Цара Небескога. И тако две жеље постигао јеси: и змију си убио и примио си од Бога венац мучеништва. И сада не заборави возљубљена твоја чеда која си пресељењем својим оставио сирота. Јер када су отишао у вечна насеља небеска, многе туге и боли обузеше возљубљена ти чеда, и она у многим жалостима живот проводе, јер њима владају Исмаилћани, и сви потребују твоју помоћ. Зато молимо: моли се општем Господару за возљубљена чеда твоја, и за све оне који им с љубављу и вером служе. Јер су многим жалостима спутана возљубљена ти чеда, јер они који једоше хлеб њихов подигоше на њих буну велику, и твоја добра бацише у заборав, о, Мучениче! Но ако и јеси прешао из овога живота, ти знаш туге и боле чедâ твојих, и као мученик имаш слободу пред Господом; преклони колена пред Владатељем који те је увенчао, моли да возљубљена ти чеда богоугодно проведу многолетни живот у добру, моли се да православна хришћанска вера пребива неповређена у твојем отачаству, моли се да Бог Победник даде победу возљубљеним ти чедима, кнезу Стефану и Вуку, над видљивим и невидљивим непријатељима. Јер примивши помоћ од Бога, одаћемо ти похвалу и благодарење. Сабери збор твојих сабеседника, святих мученика, и са овима помоли се Богу који те је прославио: јави Георгију, покрени Димитрија, убеди Теодора, узми са собом Меркурија и Прокопија, и не остави Четрдесет севастијских мученика, у чијем месту мучеништва војују сада возљубљена ти чеда кнезови Стефан и Вук, моли да им се даде од Бога помоћ. Дођи, дакле, нама у помоћ, ма где да си. Погледај на ове моје мале приносе и урачунај их у многе; јер ти не принесох достојне похвале, но по сили малога ми разума, зато и очекујем мале награде. Но ти, о, мили мој господине и свети мучениче, ниси био малоподатљив у пропадљивим и пролазним стварима, колико си сада далеко више у непролазним и великим, које си примио од Бога. Јер си телесно мене, странкињу, у туђини обилно исхрањивао. А сада те обострано молим: да ме исхраниш, и да утишаш љуту бурну душу и тела мога. Јефимија усрдно приноси теби ово, Светитељу.

Дођи, о жениче, дођи
и подај онима који ми чине зла
по делима њиховим,
јер не разумеше твој долазак
на помоћ моју.

Прими оружје
и устани и не закасни.
Заби стреле изоштрене
у срца њихова,
које за мене изоштрише
безакони.

Не трпим к тому бремена оних на ме.
Коликим жртвама мрским
оскврнуше ме.
Дођи, освети ме крвљу својом.

Приђи, падању моме потпоро.
Сабери ми чеда расточена,
која завишћу врази од мене

отргнуше

Сабери их у ограду моју,
паси чеда моја,
да не једе вуц од стада мога,
да не растера их завишћу својом,
као пре, када не би с њим.

Да не задрема око твоје.
Да не ослабе ноге твоје.

Паси ми стадо, које ти уручих.
Прогнај од њих безаконе варваре.
Да не престанеш да се бориш с њима
за мене и за стадо моје!

Оплакивање поробљеног Отачества

Боже, добоше незнабошци
у достојање Твоје.
И не само што оскврнуше свете пркве,
но огња дело твораху од њих.
И положише труље слугу Твојих
за храну птицама небеским,
тела преподобних Твојих
зверима земљиним.

Не око Јерусалима само,
но по свој земљи овој.
И би да се види плач
и ридање не мање од првог.
Јер ове клаху, а оне
који остадоше живи
одвојаху у своју земљу.

И не на реци вавилонској,
као што они тада, себасмо,
но на оном у кога све реке,
мале и велике, утичу.

Раздвојени бисмо
и распродавани у сву земљу тих.
И мати због чеда плакаше,
и отац горко ридаше,
и брат брата обухвативши
сузе љуте проливаше,
и сестре браћу, и браћа сестре,
гледајући где другог другаде одводе,
руке око врата један другом
сплетоше
жалосно кричаху.

О земљо, раствори се,
живе прими све нас!

И други куд другде одвођен
натраг гледаше,
све док очима које га гледаху
невидљив биваше.

Монах из Раванице
(крај XIV в.)

Сабор у Призрену пред Косовску битку, рад српског сликара Стеве Тодоровића (1832—1925)

Сабор святих апостола

Икона Светих апостола Петра и Павла, рад српских сликара и књижевника Буре Јакшића (1832—1878.), чува се у ризници Епархије у Крагујевцу.

Појутарје Петровдана Црква је посветила Сабору светих апостола. Мада сваки од 12 великих апостола има свој посебан дан празновања у години, ипак је Црква одредила дан (30. јун одн. 13. јул) као саборни празник свих укупно, и уз њих св. апостола Павла. Сви знамо њихова дела, но ипак, баш због тих њихових дела морамо да освежимо нашу успомену на њих, јер су то били људи који су извршили такав подвиг какав у историји нико није учинио: њих 12 ухватили су се у коштац са целим тадашњим светом у римској империји и ван ње. Јер, све је било против њих и њиховог дела у тадашњем свету: и државне власти и тадашње религије и школовани кругови и целокупно ондашње друштвено уређење. Њих 12 према целом свету! И то 12 људи који су били потпуно свесни своје ситуације и својих могућности с једне стране и свих оних снага с противне стране, јер им је Христос јасно предочио кад им је рекао: „Мене су изгнали и вас ће изгонити; и ко вас убије мислиће да тиме чини службу Богу.”

Да би нам била јаснија величина њиховог дела подсетимо се укратко ко су били Христови апостоли. Пре свега били су обични, или како би се рекло, прости људи; већина нешколовани, понеки једва писмени, а по занимању углавном рибари или скромне занатлије; осим св. апостола Павла који је био високо образовани човек. По свом друштвеном угледу били су још скромнијег ранга и порекла. Па ипак, и можда баш због тога, Њих је Христос изабрао између својих присталица да, после Његовог вазнесења, пошто су добили дарове Духа Светога, пренесу по свету Његову науку онако како их је Он учио. Учени људи би, можда, друкчије говорили и на свој начин према свом школовању и васпитању тумачили Његову науку.

Ето, ти људи прихватили су се задатка да преокрену све тадашње појмове о вери, моралу, па и целокупном друштвеном уређењу тадашњег света и донесу нове појмове о човеку и његовој улози и вредности на земљи. Свако би помислио да је то исувише нескроман задатак са њихове стране али и ми смо сведоци да су у томе успели.

Када их је Христос слао на проповед те нове науке о човеку и његовој вредности, рекао им је: „Ето, ја вас шаљем као овце међу вукове. Будите мудри као змије и безазлени као голубови” Замислите какво средство! Ко и када је у историји чове-

чанства дао својим ученицима такво упутство и такав метод за освајање света? Зар није сваки нови творац, учитељ каквог новог погледа на свет друкчије саветовао и оружао своје присталице за борбу са оним који нису истог мишљења са њим? Па ипак, апостоли су успели, јер је ово наука друкчије врсте па су и средства и методи били одговарајуће врсте. „Идите и проповедајте еванђеље по градовима, селима и по кућама“ говори им Христос. Улазећи у кућу реците: мир кући овој! и ко га прими имаће мир, ко га одбаци имаће опаки рат са свима и са својим домаћима, јер неће сви бити кадри да се обрате и верују! Носите добре гласе свима да би људи само о добру говорили. Проповедајте милост да би људи постали милостиви једни према другима. Носите правду да би се људи надали и имали поверење у човека, које је тако потребно свима људима!

Ето, тако су апостоли проносили нову науку, а то је било онда, па слободно кажемо и данас је потребно човеку за међусобне и друштвене односе. Стога је и њихово дело толико значајно и данас. Јер, да су ти апостоли били војсковође, на пример, њихова би војничка дела једни, по службеној дужности, величали а многи проклињали и данас их нико ни споменуо не би. Да су били философи, на пример, једни би их хвалили због тобожње дубине мисли које до нас можда не би допрле, а други би ту философију сматрали пролазном људском измишљотином — и данас их више нико ни споменуо не би. Да су били дипломати и политичари, нпр. њихова би дипломатија прошла онако као што су прошле и све дипломатије у целокупној људској историји, тј. данас једна, сутра, према приликама друга — и данас их више нико спомињао не би. Али, ето, они нису ишли тим путевима него су били проповедници само вере, мира и љубави. Проповедници тих идеала којих никада није било у изобиљу међу људима, а који су били најпотребнији у свим временима и свим приликама и условима друштвеног живота у људској историји! И то, они нису били проповедници неког рачунског или насилног тзв. оружног мира, него мира првенствено унутрашњег, мира у самом човеку и љубави човека према човеку као таквом, без обзира на његово васпитање, друштвени положај и припадност једном покрету и друштвеном склопу. Ако таква љубав није могућна, онда није могућно ни човек бити у оном смислу како се појам човека замиш-

ља по Христовом учењу и проповедању дванаесторице апостола. Ако је таква љубав нешто што не пристаје уз природу данашњег човека, значи, да ни мир не пристаје уз природу данашњег човека, па ни будућег. Ако је таква љубав бесмислена онда је бесмислено и наше надање да ће човек икада бити прави човек.

А међутим, ипак је само то прави пут да човек буде прави човек. Јер је он друштвено биће и мора своје односе према другом ускладити путем мира и међусобног поштовања. Тим, и само тим, путем ишли су апостоли и задобили свет. Истина је да је то најтежи пут. То нам сведочи и историја дванаесторице апостола. Сви су они, осим једног, били убијени због такве њихове проповеди и истине. Седам их је само на крст разапето. Али, за највеће идеале увек се тражила и највећа жртва. И, побеђују само оне истине чији су носиоци спремни на највећу жртву! То је историјска истина и за све друге покрете ма на ком пољу људске делатности. Ако данас поштујемо и ценимо оне људе који граде мир у свету гле, апостоли су дали животе за тај идеал! Ако се данас величају они који шире братство међу људима, гле, апостоли су дали животе за тај идеал! Ако данас величамо оне који проповедају сарадњу међу људима, гле, апостоли су ишли и даље од тога па проповедаху љубав и жртву и за те идеале положили су своје животе — а не туђе. И ако се ти и такви идеали и данас оцењују као најпотребнији човеку, поред материјалног благостања, онда су апостоли и данас модерни и свремени па их стога и величамо, јер су ти идеали у ствари хришћански идеали. Тако и јесте. И у томе је, поред осталог, оправдање наше вере у савременом свету и збивањима у њему. Јер људи су кроз своју дугу историју испробали све путеве почев од ратничких, којих је било и највише, па до философских и економских — и нису се сви подједнако усрећили и уједначили. Остаје ипак да сви опробају хришћанске идеале. За њих су и апостоли погинули, пошто су, како каже св. апостол Павле, „добар рат ратовали, трку завршили, веру одржали, венац славе стекли“.

Зато њих Црква слави и моли Господа Исуса да њихова жртва буде и данашњем човеку подстрек за остварење Христових идеала мира, сарадње и љубави међу људима.

Прота Никола Антић

Истинита прича

„А шта сад?“

Велика америчка новинска агенција „Associated Press“ донела је у мају прошле године вест о смрти Вилијама Саројана (William-Bill Saroyan), плодног и духовитог писца. Саројан је тридесетих и четрдесетих година објавио више књига, међу којима и драму под насловом: „Време твога живота“, за коју је добио значајну Пулицерову књижевну награду. Једна од његових новела носи наслов: „Људска комедија“. У томе делу он је изразио своје — тадашње — мишљење о животу и „бесмртности“:

Покушај да имаш у виду да добар човек никада не умире...
Личност човека може да нестане, али најбољи део његов остаје; остаје вечито.”

У седамдесетој години Саројан је оболео од рака, и против те болести борио се током пуне две године. Одлазио је у болницу више пута ради лечења зрачењем и хемотерапијом. Напослетку зла болестина је ипак наувладала — проширила се на јетру, бубреге и кости.

Пет дана пре свога последњег уласка у болницу, 20. априла 1981., Саројан, свестан да је крај ту, позвао је телефоном новинску агенцију „Associated Press“ и дао једну изјаву, али с тим да се она објави после његове смрти. Смрт је уследила месец дана доцније и Саројанова изјава је објављена 18. маја.

Ево те изјаве:

„Сваки човек ће умрети, но ја као да сам увек веровао да ће у моме случају бити изузетак. А шта сад?“

Свеколика штампа у Америци донела је вест о пишчевој смрти, као и ову његову изјаву. Колико милиона људи су у себи питали: „А шта сад?“ Колико ли их се замислило: сваки човек ће умрети, па и ја! А кад тај час стигне и дођем на границу где престаје царство познатога, а настаје царство непознато-

га, зар се нећу и ја запитати: А шта сад?"

У часу када је Христос страдао на крсту изрекао је своје последње речи: **Сврши се!** — приклони главу и издахну; када изненада „настаде тама по свој земљи од часа шестог до часа деветог“ (т. ј. од подне до три сата по подне), командир римске страже која је била крај крста, чувала га и чекала да издахне — „кад виде шта би, стаде хвалити Бога и рече: „Заиста је овај човек био праведник!“ Тако вели еванђелист Лука — 23. глава. А еванђелист Марко пише: „Кад капетан који је тамо стајао према њему виде да тако издахну, рече: „Овај је човек заиста био Син Божји.“ (15:39) Вероватно је рекао и једно и друго; али „књига“ оног доба била је у ствари свитак, никада већи од око 30 наших штампаних страница. Отуда еванђелист Јован говори о реалности „књиге“ оног доба, напомињући да „има и много чега другог што Исус учини, које — кад би се записало једно по једно — мислим да написане књиге не би стале ни у сами свет.“ (гл. 21)

Оно што је од изванредне важности за сваког човека јесте, да је римски капетан, многобожац, препознао у Невином Страдалнику праведног човека и Сина Божијег! У часу Христове смрти! Ми, хришћани, дубоко верујемо да ће у часу своје смрти сваки човек, био он верник или неверник, препознати Христа и рећи: „Заиста ово је Син Божји!“

Свето Писмо (I Кор. 13:12) вели:

„Сада гледамо као помоћу огледала — у загонетки, а онда ћемо лицем у лице. Сада сазнајемо делимично, а онда ћемо сазнати потпуно, као што сам и сам потпуно познат (т. ј. као што Бог мене потпуно познаје).“

Тај час никога неће мимоићи; неће бити „изузетака“ ни у чијем случају — како се надао Бил Саројан да ће бити са њим. Верујући људи, целог живота беху у мислима и срцу са Исусом, неће се изненадити већ неисказано обрадовати, по обећању Христовом: „Заиста, заиста кажем вам да ће те плакати и туговати, а свет ће се радовати; ви ћете бити жалосни, али ће се ваша жалост обратити у радост.“ (Јован, 16: 20) Видећу вас опет, па ће се ваше срце радовати, и ту вашу радост не може вам нико узети.“ (20:22).

„А шта сад?“ — то неће бити узвик хришћана већ оних који Христа у овоме животу игноришу, вређају, исмевају или чак гоне из својих срца као и из срца своје деце.

*

А сад да препричамо један истинити кратак дијалог између два пријатеља из детињства. (Имена су друга).

— А ти, Верољубе, баш живиш, тако рећи, „по старој књизи“: славиш славу, ломиш чесницу, налажеш бадњаке, простираш сламу прослављаш Божић, постиш, идеш у цркву, шаљеш децу на веронауку, водиш чак и њих на причешће, дајеш да учествују на прослави Св. Саве и тако даље! Шта ће теби то?

— А зашто да не, Живораде! Ја бих све дао да моја деца сачувају веру коју сам ја примио од мојих предака, а преко мојих родитеља! На томе се трудим, јер чврсто верујем свему ономе што је Христос учио и што је и учинио за свакога од нас!

— Добро, Верољубе, али шта ћеш радити ако после смрти твоја душа — за коју верујеш да је имаш — нађе да тамо нема раја за који се спремаш?

— Ја сам дубоко уверен да Христос истину говори, када вели да ће: „праведници отићи у живот вечни“, у једно стање које Христос зове „царством“, — „царство припремљено (за нас) од почетка света.“ (Матеј, 25. гл.)

— Него, продужује Верољуб, да ли су ти, мој брале, сигуран да се ти нећеш изненадити када — да употребим Његошеву терминологију — из ових „предјела смртних“ поћеш у свој „бесмртни стан“, и тамо препознаш Христа? Не, као римски капетан, у часу његове, већ у часу твоје земаљске смрти: И ти ћеш — по моме уверењу — морати као и он да се пренеразиш и кажеш: „Заиста ово јесте Син Божји!“ Заиста, ево раја и ево пакла! Христос је, дакле, говорио истину!

„А шта сад?“

Бил Саројан је у великом друштву — друштву горко разочараних, оних који су свакоме пре веровали него ономе који рече: „Ја сам ... истина ...!“ Да ли је икада још неко такву изјаву дао? Само Он — вечита божанска истина!

Рајко Обрадовић

Породично васпитање

Породица је прва школа која припрема човека за живот. У породици се постављају темељи за читав развитак детета, када је дете најпријемчивије, а развитак детета најинтензивнији.

У време тешког и дугог робовања под Турцима породица је била главни сарадник Цркве. У породици је гајена народна традиција и преношена са колена на колено. Створени су читави циклуси народних песама. У њима је наш народ опевао своје карактеристике: побожност, јунаштво, поштење и част. Част је што и образ. Васпитан у духу еванђелске науке, наш народ зна да је човек створен по слици и прилици Божијој. Отуда постоји заклињање образом. Оно је равно заклетви Богом. Ко погази ову заклетву губи част и углед у друштву. Гажење ове заклетве је „од Бога велика грехота, а од људи зазор и срамота“, каже народни песник. Са светлим образом човек треба да изађе на суд Божиј. Тако је Црква преко породице давала морална упутства.

У време турског ропства узело је маха и сујеверје. То је разумљиво јер Црква, ангажована и на другом плану, није могла у пуном обиму да врши мисију еванђелизације. И данас је ситуација таква да се људи удаљују од Цркве и еванђелске науке. Сујеверје се опет шири. Опет се враћамо у далеку прошлост.

Пошто је верска настава онемогућена у редовној настави, тај посао је остао Цркви и породици. Породични амбијент и храм су и погоднији за верско образовање него школа. Дете се васпитава од рођења. У предшколском добу оно има наивне представе о свему. Код детета је развијена машта. Оно радо слуша приче и бајке. Преставе о Богу и свету су наивне. Оне се у даљем току развоја мењају и имају трајнији карактер. Дете испољава радозналост. Поставља разна питања. Често родитељи нису у могућности да дају одговор на многа. А погрешна објашњења су веома штетна, и дуго остају у сећању. Зато је потребна сарадња свештеника и породице.

Непосвећивање довољно пажње деци свети се и деци и родитељима. Сократ каже: „Куда ћете, о људи? Ви се на све начине трудите да стек-

нете имање, а о синовима, којима ћете то имање оставити, мало водите рачуна!" Познати педагог Ј. А. Коменски каже: „Циљ човеков је да постигне вечну срећу у Богу и са Богом. Живот човеков је само спремање за вечност". Породица, као мала Црква, је моћан чинилац у васпитању деце. Један познати педагог је рекао: „Човек који учи другог, учи и сáм себе". То значи да се и родитељи могу учити учећи своју децу.

Породичне молитве, постови, заветине, обичаји славски, божићни, ускршњи и друге светковине остављају дубоког трага у детињој души. Алекса Шантић се у песми „Претпразничко вече" припрема за Божић:

„О мили часи, како сте далеко!
Ви драга лица, ишчезла сте давно!
Пуста је соба... моје срце тавно...
И без вас више ја среће не
стеко'..."

Често, побожно, помињање Бога ствара код детета осећање поштовања према Богу. Похађање цркве, учествовање у богослужењу, припремање за причешће — све то има највећи васпитни значај за дете. Али, овде се не мисли на повремено присуствовање богослужењу, често без икаквог разумевања онога што се тамо догађа, него на стварно учествовање — дечаци прислужују у олтару, девојчице се старају за ред у храму, и једни и други певају за певницом или читају псалме, Апостол, Вјерују, Оченаш итд.

Вежба се воља и обликује карактер детета. А навике које дете стек-

не у породици, не напуштају се ни када човек одрасте. У породици дете стиче радне навике, учи се послушности и поштовању старијих. Кроз породичне светковине гаје се врлине детета. Посета свештеника породици посебно је важна када он у кући обавља неки богослужбени чин. Иконе имају велики васпитни значај. На њима су представљени библијски догађаји и заслужне личности Цркве.

Најбитнији чинилац у породици је мајка. Ј. А. Коменски каже: „Дајте нам ваљане мајке, па ћемо дати и ваљане грађане". Пример родитеља је врло важан. Деца подражавају родитеље у раду, понашању, у молитви и свему другом. Да је мајка моћан васпитни фактор потврђује и наша народна поезија (мајка Југовића, царица Милица, мајка Јевросима, мајка Јанковић Стојана и многе друге). Не може се запоставити и значај старих и искусних васпитача — деде и бабе. Они преносе предања, причају деци приче и бајке, које оживљавају дечију машту. Изреке о Богу, које се чују у свакој прилици, памте се кроз цео живот. Наш народ се, на основу богатог искуства, уверио да без Божије помоћи не може ништа добро урадити. Отуда постоји велики број мудрих побожних изрека: „Што је право и Богу је драго", „Бог је спор али достижан", „Бог не плаћа сваке суботе", „Кога Бог милује, онога и кара", „Тешко ономе са кога Бог дигне руке", „Ко се Бога не боји и људи не стиди, бежи од њега", „Учини добро не кај се — учини зло надај се", „Казна се испашта до деветог кољена" итд.

Народ се на свој начин моли Богу и светитељима. Ове молитве су у складу са православним учењем. Многе народне здравице, које се држе приликом народних свечаности, нису ништа друго него својеврсне молитве.

Дете има одређене склоности као и одрасли човек. Треба их на време и правилно неговати и усмеравати. Хришћански култ и његово значење дете ће схватити када и његов поглед добије трајнији карактер. Премудри Соломон каже: „Учи дете према путу којим ће ићи, па неће одустати од њега ни кад остари" (Приче, 22:26.).

Апостол Павле саветује: „Гајите децу у науци и страху Господњем" (Еф. 6:4.).

Као што родитељи васпитно утичу на децу, и деца могу васпитно утицати на родитеље. Деца су узор какви треба да буду одрасли. Господ Исус Христос каже: „Пустите децу нека долазе к мени, и не браните им, јер је таквих Царство Божије" (Мк. 1—14.). На питање ученика ко је највећи у Царству Небескоме рече им: „Заиста вам кажем ако се не повратите и не будете као деца, нећете ући у Царство Небеско" (Мт. 18:1—6.). Колика је одговорност у васпитању деце јасно истиче Спаситељ: „Ко саблазни једно од ових малих који верују Мене, боље би му било да обеси камен воденички о врат и да потоне у дубину морску" (Мт. 18:6; Мк. 9:42.).

Рђаво и несавесно васпитање деце има штетне последице и за децу и за родитеље.

Ј. Јокановић

Поштуј свога оца и матер своју

Организација уједињених народа је дала подстицај за одржавање Светске конференције о старењу и старим људима (која је предвиђена у другој половини 1982.) а у оквиру припрема за Међународну годину о старењу и старим људима. У духу тих настојања наш лист, „Каленић", посвећује следеће редове онима који се налазе у годинама старости и своје немоћи.

Док се народи света сећају старих и изнемоглих, посвећујући им једну „међународну" годину, Црква, наша духовна мати, у својим свакодневним молитвама увек се сећа оних који су немоћни, болују, страдају... и моли се за њихово избављење и спасење.

Тако је у Новом завету. Али још у Старом завету речено је: „Пред седом главом устани!" (3. Мојс. 19:32.). А пета заповест Божија гласи: „Поштуј свога оца и матер своју, да ти добро буде и да дуго поживиш на земљи" (2. Мојс. 20:12.).

Да би деца разумела и прихватила ову заповест Божију, неопходно је да у родитељи знају поруку св. апостола, која гласи: Родитељи, гајите своју децу у науци и у страху Господњем" (Еф. 6:4), јер побожни страх Божји прогања грехове (Сирах 1:21).

Деца су дар Божије милости, јер су „наследство од Господа" (Пс. 127:3). И прва и света дужност родитеља је да децу васпитају у духу добра и онога што је божанско; да их

науке закону Божијем и да „о закону његову мисле дан и ноћ” (Пс. 1: 2); да познају шта је воља Божја, јер Спаситељ опомиње: „Пустите децу нека долазе к Мени; и не браните им; јер је таквих царство небеско” (Мк. 10:14; Мт. 19:14).

Они родитељи који су привели своју децу Спаситељу, испуњавајући тиме своју најсветију дужност, могу бити безбрижни у старости својој и у миру почивају у гробовима својим.

Пример идеалног васпитања деце налазимо код првих хришћана. Они су веру у Господа Исуса Христа уливали у децја срца заједно са мајчиним млеком.

За мајку св. Василија Великог, благородну Емилију, каже се да је била своме детету прави анђео чувар. Са особитом ревношћу старала се да заједно са образовањем усади у његово младо срце и начела добра, вере и морала, не допустивши да на његово срце падне чак ни сенка греха и породичних страсти. Тиме је допринела да се код њега развије јака воља, чврст и позитиван карактер; чиста, непорочна и блага душа са нежним, хришћанским и светим осећањима.

Тако припремљен у родитељском дому, он одлази да продужи своје образовање у Атини, где се тада изучавала виша јелинска мудрост. Атина је у то време била град греха и саблазни. Али хришћанско васпитање сачувало је младог Василија — учинило је да он остане чист и непорочан. У Атини је срео св. Григорија Богослова, који је из свога дома донео иста начела вере и побожности. Узајамно упознавање учинило је да постану нераздвојни пријатељи. Свети Григорије доцније, сећајући се тога идеалног дружења са св. Василијем, каже: „У Атини, ми знађасмо две улице; једна нас вођаше у цркву, светим учитељима који тамо проповедаху Реч Божију, а друга нас вођаше на универзитет, учитељима мудрости и философије. Што се тиче оних улица којима се иде на световне забаве и разне гозбе, ми их не знађасмо нити хтедосмо да их упознамо. А знајући да су рђави примери као заразне болести, избегавасмо додир са оним друговима који бежаху неморални, дрски и разуздани, а састајасмо се са онима који бежаху умерени, скромни и честити”.

Родитељи могу утицати на децу више примером неголи речима. Блажени Јероним пише једној побожној мајци: „Ти си дужна сама да будеш учитељица своје кћери; ти

треба да упутиш њено младо неискуство. Ни код тебе ни код свога оца не треба да види ништа што је порочно...”

Један побожан учитељ овако је говорио над гробом своје мајке: „Хвала ти, племенита мајко; ја ћу вечно остати твој дужник. Гледајући твој поглед, твоје благородно опхођење, твој страх пред Богом, твоје трпење, твоје ћутање, твоје дарове, твоје тегобе, твоју тиху и постојану молитву, твоју руку како благосиља, — у мени свакад као да се обнављао живот мога духа, обнављало осећање побожности. И то осећање не моглоше досад избрисати никакви штетни примери, никаква страдања и незгоде, нити чак икакви греси. Још у мени живи пример твога духовног живота, иако је прошло четрдесет година откад си ти оставила овај привремени живот”.

Најсветија родитељска дужност је да широм отворе врата и прозоре душе и срца своје деце, да би у њих ушли зраци божанске светлости. Али, у овом времену, није увек тако. На жалост, многи родитељи затварају и врата и прозоре својих домова и срца своје деце — пред Богом и свим оним што је божанско. А Спаситељ пуних двадесет векова опомиње: „Пустите децу нека долазе к Мени; и не браните им...” (Мк. 10:14; Мт. 29:14).

Више пута, враћајући се из цркве, догађало ми се да на улици чујем како дете радознало пита своју мајку:

— Мама, а ко је ово? То је, сине чика попа; гласио је одговор.

Али, на жалост, чуо сам и овакав одговор:

— Ћути! Шта питаш?

— Мамаааа! Па кажи миииии...! наваљивало је дете, али одговора није било.

Јадно дете, помислих у себи. А јадна је и мајка која се боји... У таквим случајевима често се окренем и обратим детету:

— Ја сам, злато моје, чика попа; и молим се Богу за тебе, твога тату и маму и за све људе.

Деца су родитељска радост која се не може ни са чим упоредити, наравно, док су још мала и невини. Али она могу да задају породици и веома много бола, ако родитељи на време не обрате довољно пажње на њихово васпитање.

Корисни су, како за родитеље тако и за децу, савети које, по овом питању, даје библијска мудрост:

„Децо слушајте ме и поступајте овако да бисте били срећни. Господ је премудро уздигао власт оца над децом и утврдио суд мајке над породом. Ко поштује и уважава свога оца, живеће дуго година, а ко је Богу послушан, биће радост и утеха својој мајци... Речима и делима волите своје родитеље да би њихов благослов сишао на вас. Јер благослов оца утврђује домове деце, а мајчина их клетва руши до темеља... Слава долази сину од угледа очева, а срамота долази деци од непоштења материна... Сине мој, чувај оца свога у старости и не чини му нажао у животу његову. И ако је разумом ослабео, имај пажњу према њему, не напуштај га док си у пуној снази. Твоја љубав према родитељима неће бити узалудна. Који напушта оца свога, исто је што и богохулник; проклет је од Бога онај који жалости своју мајку... (Сирах 3:1—24).

„Ко воли свога сина нека га чешиће кори и кажњава, да би се касније њиме тешио. Ко поучава и упућује свога сина, уопште своју децу, имаће од њих помоћи, а пред својим ће се пријатељима радовати и хвалити њима. А кад умре такав отац, као да није умро, јер је оставио сина слична себи. За живота је он (отац) гледао са утехом на њега, а на смрти није се жалостио (јер је своје име оставио добром сину). А ко испуњава рђаве прохтеве свога сина, превијаће му ране (које му је донело његово владање); на сваку његову вику узбуђиваће се очинско срце. Необуздан коњ постаје тврдоглав, а распуштен син постаје дрзак. Ако сувише мазиш дете, оно ће ти задавати страха; ако се стално с њим играш, ожалостиће те. Не пуштај детету на вољу у младости и не потпомажи његову неразумност. Научи га послушности од детињства, сломи његову упорност док је мало, да не би остало тврдоглаво и непослушно. Учи свога сина и брини се о њему, да избегнеш горчину због његових непристојних дела” (Сирах 30:1—13)

Шта ће бити за нас наша деца у животу: радост или жалост, слава или част нашем имену, или зазор и срамота — то од нас родитеља зависи.

У природи детета постоји семе добра и семе зла. И једно и друго може се развити само под одговарајућим условима и околностима. А од родитеља највише зависи које ће се семе развити и ојачати у срцима њихове деце. Јер младо се дрво повија, и на коју се страну повије и причврсти — на ту ће страну и расти.

У нашем 20. веку сведоци смо колико је много деце упропашћено још од најраније младости! Слушамо и читамо да је велики број младих затрован свим могућим пороцима. А колики је број данас (у свету) оних који уживају дрогу? Веома је жалосна чињеница да се многа од те деце могу сматрати потпуно изгубљеном за средину у којој живе и за друштво коме припадају, а да још нису ни постала пунолетна! Она су жалост родитеља, бремене за породицу, проблем друштва, саблазан другој деци... Она вену у пулолку своје младости, пре цветања; излазе на животу поприште сломљена и растројена, без могућности да учине што корисно и добро.

Зато нису ретки случајеви да се родитељи одричу своје деце због рђавог владања. Има и деце која су оставила своје родитеље да под старе дане просе; има их који каљају ро-

дитељско име најгорим речима и делима. А шта да кажемо о оним напуштеним родитељима који, с проклетством баченим на своју децу, склапају очи и одлазе у гроб? Колико је тек жалосна судбина онога потомства које је наследило родитељску клетву! Јер „благослов оца утврђује домове деце, а мајчине их клетва руши до темеља... Ко напусти оца свога, тај је као богохуљник; проклет је онај који жлости своју мајку” (Сирах).

Срећни су они родитељи који знају и испуњавају заповест Спаситељству: Пустите децу нека долазе к Мени; и не браните им; јер је таквих царства небеско”!

Срећна су она деца која знају и испуњавају заповест Божју: „Поштуј оца свога и матер своју, да ти добро буде, и да дуго поживиш на земљи”!

Драгослав М. Степковић

страница за младе

ЈЕР СВИ НАШИ ДАНИ НЕСТАДОШЕ И НЕМА НАС НИГДЕ ОД ТВОГА ГНЕВА, НАШЕ ГОДИНЕ ТРУДИШЕ СЕ КАО ПАУК. ДАНИ НАШИХ ГОДИНА, У ЊИМА ЈЕ СЕДАМДЕСЕТ ГОДИНА, А АКО СМО У СНАЗИ — ОСАМДЕСЕТ ГОДИНА И ВЕЋИНА ОД ЊИХ ЈЕ ТРУД И МУКА, ЈЕР КРОТОСТ УБЕ У НАС И ОНА ЋЕ НАС ВАСПИТАТИ” (Псалам 89:9—10).

Драги наши млади читаоци,

Година којом се налазимо је проглашена за годину старих и „Каленић” својим прилозима у овом броју даје свој допринос томе.

Можда ћете се питати: какве везе то има са нама младима?

Има и те како, јер ми смо ти од којих се очекује да на првом месту пружимо руку старима. За неке од вас је прошло то идилично доба када сте били мали и када сте уживали у причама ваших бака и дека. Наши најмлађи, ако је среће, и данас су још увек најбољи савезници старих.

Али, са годинама, стари нам, понекад, постају досадни, неинтересантни, „несавремени” и слично. А потребно је често само мало стрпљења и до-

бре воље па да то не буде тако. Има истине у томе да су данас друга времена и други услови, али то никако и никада не сме да утиче на нас, јер човек, у ма ком добу био, остаје увек круна Божије творевине и сви ми, и стари и млади, увек смо деца Божија.

Године пролазе брзо, и већ, тако рећи, сутра и ми ћемо постати „стари и досадни”, а и „несавремени” за нове генерације. Ако се тако гледа, свели смо вредност човека само на оно доба докле он може да даје и производи.

Тешко је младима да већ сада мисле на своју старост, али нека нас наши поступци ипак наведу да размишљамо о томе. Запитајмо се: да ли смо увек свесни свега што су ти „стари, досадни и несавремени” учинили за нас? Видимо ли њихова одрицања? Видимо ли себе као будуће бабе и деде, који ће можда од своје деце или унука бити гурнути на ивицу живота?

Учинимо вече живота наших старих тихим и мирним. Олакшајмо својом љубављу и пажњом њихове, и онако, тешке дане.

Не заборавимо: младост је ово данас и сада, а сутра?

МИСЛИ О СТАРОСТИ

- Бити стар је, на жалост, једино средство да би се дуго живело.
- Бити стар је заиста дивно, али само ако се не заборави шта значи: почетак.
- Старост почиње са двадесет.
- Човек је у најбољим годинама, када за собом има добро.
- Многи нису постали осамдесетогодишњаци само зато што су сувише дуго покушавали да остану четрдесетогодишњаци.

Старачко забавиште

Назад сам у возу, и сада могу мирно да се препустим равномерном клопа-рању точкова вагона. Двоумно сам се између читања и варљивог путног дремежа, али је књига ипак победила и ево ме већ на тридесетој страници. С времена на време бацим покоји поглед на своје сапутнике.

Одједном, моју пажњу поче да привлачи разговор двеју девојчица које су се налазиле у истом купеу.

— А куда ти путујеш? — весело упита плавоока девојчица, играјући се својим плетеницама.

— Код баке — одговори јој девојчица која је седела прекопута ње.

— Ја сам Сања, а ти?

— Ја се зовем Зорица.

— И ти Зорице идеш код баке?!

— Па да, зашто се чудиш?

— Не чудим се, само питам, али зар твоја бака не станује са вама? Знаш, моја бака је стално код нас и ја увек мислим да сва деца поред маме и тате имају и баку поред себе.

— То више није модерно — рече Зорица.

— То није више... шта?

— Модерно — понови Зорица.

— А шта ти је то? — изненађено упита Сања.

— Па, не знам баш ни ја. То сам од маме чула. Знам само да је модерно нешто ново и лепо.

— А јел' твоја бака лепа? — опет ће Сања. — Па она је већ стара, а зашто питаш?

— Ништа, тако.

Боже, помислих тада, о чему ли све деца не говоре. Покушавао сам да погодим колико година имају Сања и Зорица. Сетих се свог брата, који још није напунио пет година. Сигурно су и оне ту негде. Моја размишљања о њиховим годинама прекиде Сањино питање Зорици:

— А јел' твоја бака има велику кућу са баштом?

— Не, она нема кућу. Знаш, она је као у неком забавишту, али тамо су сви стари, врло стари и не играју се.

— Па то је старачки дом — самоуверено ће Сања.

— Какав дом?

— Старачки дом. Тамо одлазе баке и деке који немају никога, знам ја, мени је бака о томе причала.

— Шта причаш, — побуни се Зорица, — моја бака има децу, да, си-на и две ћерке. Како онда нема никог?

— Стварно, ту нешто није у реду — полако ће Сања.

— Моја мама — жустро настави Зорица, — сваке године иде чак неколико пута код баке у то старачко забавиште, или како си већ рекла.

— Старачки дом — објасни јој Сања.

— Да, тамо, и ми увек носимо поклоне баки, али она само плаче када нас види и каже: „само кад је вама добро.”

— Твојој баки ипак нешто фали, када плаче — озбиљно ће Сања.

— А шта? Тамо сви лепо једу, шетају се, гледају телевизор. Чула сам и како се један деда заљубио тамо у једну баку.

— О чему вас две то причате? — упита тада старија жена која је до тада била удубљена у свој криминални роман. — Ко се заљубио?

— Знаш Бако — поче да објашњава Сања — Зорица иде код баке која је у старачком дому, па је чула да је тамо лепо и фино.

— Боже сачувај! У старачком дому фино? — сада већ скиде наочаре Зорицина бака. — Нашле сте о чему ћете разговарати.

Бака тада устале и изиђе у ходник. Сања и Зорица наставише:

— А хоћеш ли и ти твоју маму уписати у старачки дом када дође време?

— Па, не знам — несигурно ће Зорица. Досад сам мислила до хоћу, јер и ја волим да идем у забавиште, али ако то баш није тако фино, онда не знам. Само: зашто је и моја бака тамо?

— То питај маму, она ће ти рећи — рече Сања, као да хоће на то да је и наговори.

Све до тада Зоричина мама је држала главом наслоњена на прозор.

— А, па ви сте већ упознале? — упита она девојчице.

— Мама прекиде је Зорица — да ли хоћеш када будеш стара, да те упишем у тај старачки дом — забавиште, овај ... мислим у дом где је и нана?

Питање је остало без одговора, јер је воз већ ушао у станицу. Зоричина мама нервозно дохвати путну торбу и најлон кесу и поче да пожурје своју девојчицу. Зорица је пропустила да она прво изађе, а онда се окрете Сањи и тихо рече:

— Знаш шта? Нећу ја моју маму дати тамо. Ми ћемо путовати заједно, као и ти и твоја бака, и то када мама остари. Тако је лепше.

Хтеде Зорица још нешто да каже, али је мама повуче за собом и убрзо нестадоше међу осталим путницима.

Немања

БЛАЖЕНСТВА ОСТАРЕЛИХ

Блажени су они који имају разумевања за моју хрому ногу и моју немоћну руку.

Блажени су они који схватају да се моје ухо мора напрегнути да би чуло све оно што ми се каже.

Блажени су они који, изгледа, схватају да је мој вид постао мутан а моје мисли споре.

Блажени су они који са пријатељским осмехом застану да би са мном мало поразговарали.

Блажени су они који никада не кажу: „То сте ми данас већ двапут испричали.“

Блажени су они који могу да схвате шта за мене значе сећања на прошла времена.

Блажени су они који ми показују да сам и даље вољан, поштован и да нисам остављен сâм.

Блажени су они који својом добротом олакшавају моје преостале дане, до мога одласка у вечну домовину.

(с немачког М. М. В)

Хвала - ваш Тата

Више, учинити не могу ништа за Тебе, твоју жену и децу.

Можда понекад неку ситницу: отићи до радње на углу, изаћи у парк са децом, или у пролеће чепкати нешто по башти.

Знам, да вам понекад на живце идем, са својом старашћу, са својом болешћу, са својим причама.

Ти си ме могао мирно отписати тада, пре три године, када ти је умрла мати.

Ти си ме могао у старачки дом сместити — то би се бар лако платило, од моје пензије и твоје плате. Али ниси то учинио.

Примио си ме код себе, и то без великих речи, као да је то некако нормално било.

Ја такође нисам човек великих речи, али покушавам да ти обећам да ћу пробати што мањи терет да вам будем.

Знам да ће с годинама то све теже ићи, али још прве вечери кад дођох код вас, и кад ми твоја жена рече:

„Е, тако, тата, сада остајеш за увек код нас,” знао сам да нови дом тада стекох, да сам прихваћен негде до мога последњег дана.

И када једном, можда већ ускоро, отвориш мој тестамент и ово писмо с њим, нека ти буде велика хвала, и жени твојој и деци, јер код вас надох своје друго и задње — код куће.

Хвала за сву љубав и бригу, иако знам, да није све увек лако било.

Све што ми дадoste, ја и поред најбоље воље, речима исказати не могу, али треба да знате: да сваки мој дан проведен са вама, за мене је поклон био, поклон од свих поклона већи.

Хвала!
Хвала на свему...

ВАШ ТАТА

Кипарска православна црква

У тринаестој глави Дела апостолских описује свети еванђелист Лука долазак апостола Павла и Варнаве на Кипар. Они су проповедали хришћанску веру у Саламини 45. године, а потом и у Пафи, главном граду острва, где беше седиште римског проконзула Сергија Павла.

Првим епископом Кипарске цркве постао је апостол Варнава, коме се у Саламини мученички завршио живот за време цара Нерона (54—68). Крајем петог века откривена је гробница са телом светог апостола Варнаве. У гробници је пронађен и примерак Матејевог еванђеља писан његовом руком.

У име Кипарске цркве, на Првом васељенском сабору је узео учешће, као један од најзначајнијих учесника, свети Спиридон, епископ тримитунски, „касније веома чувен у црквеној успомени као помоћник у невољи и као чудотворац”. Овај велики светитељ има велико поштовање и у нашем народу. Неколико храмова у Приморју и Далмацији је њему посвећено, а неки га славе и као

Свети Никола, икона из цркве у Какопетрију на Кипру, око 1300 године

Десно: Свети Арханђео, стара кипарска икона пресликана око 1200. године

Куцовендис-манастир Спаситеља — Антифонитиса, налази се на нагнутом, шумовитом терену близу села Калагреје, а потиче из 12. века. То је једна од две цркве на Кипру које имају осмоугаону основу (иначе толико распрострањену у Грчкој; друга је капела у тврђави Хиларнона). Споља црква делује веома сликовито, а грубо подсећа на ону у чувеном манастиру Дафнију код Атине. Засвођена припрата придодана је у 14. веку.

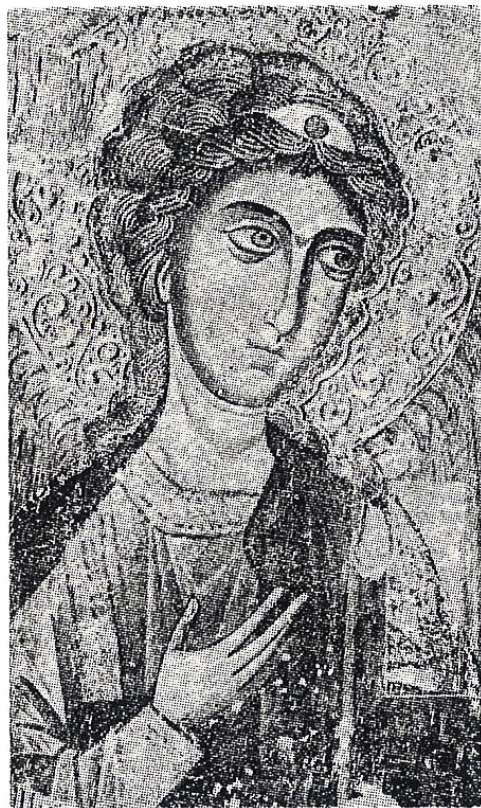

свога молитвеног заступника пред Богом — као своју крсну славу.

Поред светог Спиридона, врло значајно место у историји Кипарске православне цркве заузима у Епифиније, архиепископ Констанције, некадашњи Саламине, који се залагао да Кипарска православна црква добије солидну организацију.

Трећи васељенски сабор (431.) на својој седмој седници је расправљао предлог кипарских епископа Ригина, Зинона и Евагрија о давању самосталности (аутокефалије) Кипарској цркви, коју је себи хтео потчинити антиохијски патријархт, па је Сабор, својим осмим каноним, утврдио самосталност ове Цркве.

Кипарска православна црква је цветала, чувајући православље од свих јереси, све до продора Арапа, у

другој половини седмог века. Тада је архиепископ кипарски Јован, да би ослободио „себе и свој народ од незнабожачкога ропства и да се закрили под скиптром хришћанске државе, иселили се из Кипра и пребе у хелеспонтске области; обале Хелеспонта су биле под јурисдикцијом Цариградске патријаршије заједно са подручним му епископима, клиром и народом”. Ту је он, на основу 39. члана. Пето-шесто васељенског сабора (691.) слободно вршио своју јурисдикцију и, штавише, потчињен му је и затечени митрополит кизички. Када је цар Тиберије (689—705.) потукао Арапе, митрополит се са својом пастором вратио на Кипар.

Литранкоми (Lythrankomi) — данашња грађевина цркве Пресвете Богородице-Канакарије састоји се од делова насталих током разних историјских периода. Њен полукружни део, апсида, је остатак врло старе базалике коју су разрушили Арапи; бочна крила грађевине су доцније придодата, а такође доцније, у 11. веку, изграђена је у купола над црквеним бродом. У 12 веку дозидана је са западне стране припрата, претпростор храма, такође са куполом. Иако грађена у етапама и у различитим периодима, споља гледана црква делује као лепо компонована целина. Велику драгоценост ове цркве представљају остаци мозаика који се налазе у полуполтастом своду олтарске апсиде. Мозаик је приказивао на карактеристичан кипарски начин, у средишту Богомајку са Богодететом на крилу а са арханђелима са стране. Данас је очувана фигура Богородице и глава једног арханђела; по овим остацима да се закључити да је време настанка мозаика у овој цркви веома давно (можда чак ускоро после Сабора у Ефесу, из 431. године).

У наредним вековима Кипарска православна црква поднела је велика искушења и страдања од млетачке, франачке и турске управе.

Иако је кипарски архиепископ Кипријани био сагласан са вођом грчког устанка (1821.) да се Кипрани не дижу на оружје, Турци су га заједно са архијерејима Пафоса, Китиона и Кирнеје, као и прилично великим бројем верника обесили.

Када су Турци Кипар продали Енглезима (1878), ови су почели да се мештају у црквене послове, интернирали су поједине епископе, свештенике и вернике. Читавих четрнаест година епископ пафоски Леонтије био је, тридесетих година овога века, једини православни архијереј на острву. То ће се догодити и 1956. године када је архиепископ Микариос, заједно са епископом Кирнеје и другима, депортиран на Сејшелска острва.

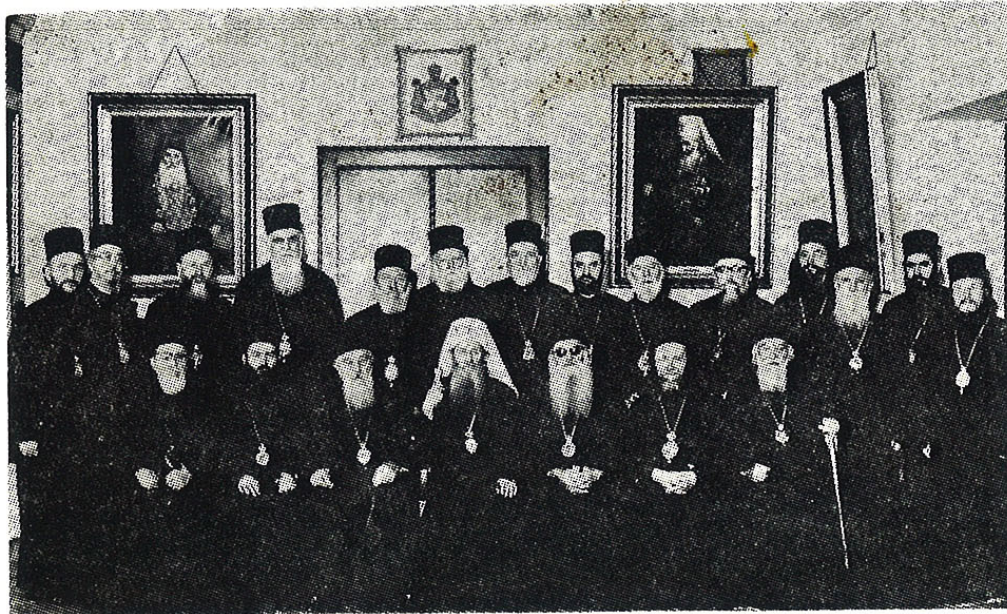
Године 1960. Кипар је постао самостална држава, а Кипарски архиепископ Макариос изабран је за првог председника Републике. У том својству је посетио и Српску православну цркву.

Приликом недавних немира, Кипарска православна црква је поново страдала. Многи њени храмови су порушени, а народ се једним делом иселио са острва.

Кипарски архиепископ Хризостом

Данас Кипарска православна црква има шест епархија. Поред Архиепископа Нове Јустинијане и целога Кипра Хризостома, има још шест архијереја. Црква има Богословију „Апостол Варнава” и свој месечни лист „Апостол Варнава”. Бројно стање Кипарске цркве изгледа овако: парохија 521, свештеника 591, манастира 22, монаха 66 и монахиња 102.

КОМИНИКЕ

О ОВОГОДИШЊЕМ ЗАСЕДАЊУ СВЕТОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ САБОРА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Свети архијерејски сабор Српске православне цркве одржао је своје редовно заседање у времену од 14. до 21. маја 1982. године у Патријаршији у Београду, под председништвом Његове Светости Патријарха српског Г. Германа.

На дневном реду овогодишњег заседања Светог архијерејског сабора било је више предмета из области црквене просвете, законодавства, финансија, спољне и унутрашње мисије Српске православне цркве.

Проучен је опширан извештај Светог архијерејског синода о његовом раду између прошлогодишњег и овогодишњег заседања Светог архијерејског сабора.

Саслушани су и проучени извештаји епархијских архијереја о њиховом раду између прошлогодишњег и овогодишњег заседања Светог архијерејског сабора.

Из извештаја епархијских архијереја добијен је утисак да су прилике у Српској православној цркви врло сложене и неуједначене. Свуда се јављају сметње и притисци у вези извођења верске наставе, приређивања светосавских прослава, градње и обнове храмова и одржавања везе младих са црквеном организацијом.

Констатовано је да се још увек од Цркве одузимају остаци њене имовине, па се не поштује ни неприкосновеност црквених порти — мада су оне продужни, саставни део сваког храма, где се одржавају и поједини верски обреди.

Са посебном забринутости, Свети архијерејски сабор је проучио погрешно квалификовање Богомољачких братстава као, тобож, политичких организација, мада се ради о покрету, старом деценијама, чији је циљ да се што интензивније верски живи и што исправније понаша.

Исто тако, Свети архијерејски сабор констатовао је да Српска православна црква никада није тражила ни од кога некакву рехабилитацију Владике Николаја (Велимировића), јер Владика Николај никада није био суђен нити осуђиван.

Свети архијерејски сабор проучио је и обавештења о свим актуелним питањима, као и неким појавама у Српској православној цркви, нарочито на подручју Епархије рашко-призренске, где су већ годинама све чешћи напада на српске светиње: цркве и манастире, православна гробља, свештенике и верне — на које се врше систематски притисак у циљу њиховог исељавања са Косова.

Појаве на подручју Епархије рашко-призренске Свети архијерејски сабор проучио је са великом забринутости, запрепаштењем и великим бригама за будућност Цркве, наших светиња и верних на тлу Епархије рашко-призренске. Ове појаве — Свети архијерејски сабор документоваће посебним саопштењем.

На овогодишњем заседању Светог архијерејског сабора проучавани су и прилике у нашим епархијама у САД и Канади, Европи и Аустралији, као и кретања у црквеном животу

свих ових од Отаџбине удаљених епархија.

Одобрен је текст новог Устава епархија Српске православне цркве у САД Канади.

Свети архијерејски сабор разматрао је и материјални положај Цркве, а нарочито се осврнуо на материјалне проблеме наших богословља.

Посебну пажњу посветио је Свети архијерејски сабор питању повишења основица за пензијско и инвалидско осигурање свештеника Српске православне цркве, с обзиром да су ове основице на подручју СР Србије, СР Босне и Херцеговине и СР Црне Горе, изузетно ниске и пензије свештеника мале.

Посебну бригу задаје Цркви ускраћивање плаћања половине доприноса за пензијско-инвалидско осигурање, од стране Удружења, свештеницима Епархије далматинске.

Свети архијерејски сабор једнодушно подржава настојање Његове Светости Патријарха српског Г. Германа, да с исходи дозвола за наставак зидања и довршења храма Св. Саве на Врачару, као и наставак зидања храма Св. Саве у Сплиту.

У вези неких проблема и тешкоћа, појава и прилика у Српској православној цркви, Свети архијерејски сабор је ставио у дужност Светом архијерејском синоду да предузме потребне кораке код одговарајућих надлежних државних форума.

За Митрополита загребачког Свети архијерејски сабор изабрао је Његово Преосвештенство Епископа лепавинског Г. Јована, досадашњег администратора Епархије загребачке, а за викарног Епископа Његове Светости Патријарха српског Г. Германа, архивакона Саву Андрића, службеника Епархије банатске, са титулом: Епископ моравички.

Пошто је истекао мандат досадашњим члановима Светог архијерејског синода, Свети архијерејски сабор је изабрао за нове чланове Светог архијерејског синода: Његово Преосвештенство Митрополита дабробосанског Г. Владислава, Његово Преосвештенство Епископа браничевског Г. Хризостома, Његово Преосвештенство Епископа рашко-призренског Г. Павла и Његово Преосвештенство Епископа шабачко-ваљевског Г. Јована, а за чланове заменике: Његово Преосвештенство Епископа далматинског Г. Николаја и Његово Преосвештенство Епископа тимочког Г. Милутина.

Из седнице Светог архијерејског сабора, 21. маја 1982. године.

Упокојио се наш сарадник протојереј ставрофор Младен Трбуховић

У суботу, 28. новембра 1981. године, упокојио се у Господу прота Младен Трбуховић, парох у Сен-Луису, и велики пријатељ и сарадник нашег листа.

Рођен је од оца Душана, свештеника, и Милице Трбуховић 31. марта 1907. године у селу Јасенку, близу манастира Гомирја. По завршетку мале матуре у Карловцу, отишао је у Америку, где му је отац био свештеник, и ту завршио богословску школу са степеном магистра богословља. По жељи блажене успомене тадашњег епископа америчко-канадског др Дамаскина завршио је и богословију Светога Саве у Сремским Карловцима. По повратку у Америку уређивао је „Амерички Србобран“, а 1942. године оженио се Мирјаном Симић, проф. музике да би потом био рукоположен прво у чин бакона а затим и презвитера.

Епископ Сава предаје напрсни крст проти Младену Трбуховићу, којим га је одликовао Свети арх. синод

Прота Младен био је парох у неколико парохија (Стубенвил, Аликвилпа, Кливленд Чизхолм, Сен-Дијего, Стилтон, Фарел и Сен-Луис.) Као парох врло велику пажњу је посвећивао верском просвећивању омладине и одраслих. У исто време је његова супруга, која би могла бити узор свакој попадији, оснивала црквене хорова и дириговала у недељне дане, а седмичним данима певала за певницом. Када је у питању била Црква, црквени интереси и дисциплина, прота Младен био је несаломљив. Радије би отишао на другу парохију, често пута сиромашнију, него што би изневерио своју заклетву. Никада није ишао линијом отпора и правило компромиса на штету своје Цркве. Његов скромни дом је увек био мала Црква Божија. У активном животу Цркве увек је учествовала цела његова породица. И данас је то тако. Једна кћерка диригује црквеним хором у Сен-Дијегу, друга је помоћник диригента црквеног хора у Чикагу, а син му је свештеник у Њујорку.

Опело су извршила три архијереја са петнаест свештеника, а у Крагујевцу је тога дана служио заупокојену литургију епископ Сава, коме је Прота био један од најоданијих сарадника за време његовог боравка у Америци. Сахрањен је на гробљу манастира Светога Саве у Либертивилу, где васкрсење чека и његов отац — прота Душан.

Бог да прости души овог честитог и племенитог свештеника наше Цркве.

Освећен Епархијски центар у Крагујевцу

Година 1978. ушла је летопис Шумадијске епархије као значајан датум. Наиме, 20. марта, а после шест месеци од свога устоличења, преосвећени епископ Сава је сазвао сабор свештенства шумадијске епархије.

Тога дана, тачно у 8 часова, Сабор је отворио Његово преосвештенство господин др Сава; на сабору су се, по први пут од оснивања Епархије (1947) искупили сви свештеници, изузев десеторице који су били оправдано спречени да дођу.

У свом поздравном говору епископ Сава је изложио историјат Шумадијске епархије која је, на предлог тадањег патријарха српског Гаврила, основана 1947. године. За њеног првог епископа изабран је Патријарх (в. викар, епископ Валеријан, који је Епархијом управљао све до 23. октобра 1976. године, када се упокојио у Господу).

Говорећи о духовном и материјалном стању у Епархији, епископ Сава је позвао присутно свештенство на сарадњу, подсетивши све на велику одговорност пред Богом као и на заклетву коју свештеник даје приликом рукоположења.

У веома живој и врло активној дискусији, на овом значајном свештеничком скупу, поред осталих актуелних тема, покренуто је питање штампе и подизање епархијске зграде, коју до тада шумадијска епархија није имала. Када се поставило питање финансирања, пао је предлог да све црквене општине и свештеници дају свој допринос у току наредних пет година, док се зграда коначно не заврши. Предлог је једногласно прихваћен.

Наредне 1979. године, излази, за Божић, први број епархијског листа „КАЛЕНИЋ“, а 21. августа обављено је и освећење темеља будућег Епархијског центра у Крагујевцу. Освећење темеља извршио је преосвећени владика Сава са свештенством града Крагујевца.

Цела 1980. и 1981. година биле су године грађевинске делатности, а порта Саборне цркве право градилиште. Крајем 1981. Епархијски центар је коначно завршен; њега су заједнички подигли Епархија шумадијска и Црквена општина у Крагујевцу.

У новоподигнутом Центру данас смештене су канцеларије епископа, Црквеног суда, издавачке делатности, уредништва листа „Каленић“, канцеларије Црквене општине, пароха крагујевачких, затим велика сала, хорска сала, собе за новорукоположене кандидате и помоћне просторије.

На Светли четвртак (22. априла 1982.) заказано је освећење Епархијског центра. Славље је отпочело архијерејском литургијом коју су служили епископи: жички Стефан и шумадјски Сава, а уз саслужење 16 свештеника и двојице ђакона. На литургији је певао хор свештеника Шумадијске епархије „Св. Сава“, а проповедао је епископ жички господин Стефан.

На освећење Центра, поред свештенства и монаштва Шумадијске епархије и свих председника црквених општина, Епархијског савета и црквено-општинског управног одбора п. о. крагујевачке, били су гости: румунски викар за Банат о Мојсије, затим прота Мирко Тишма из Новог Сада, професор др Љубомир Дурковић, проф. Бошко Кирћански, диригент хора и др.

Сам чин освећења Епархијског центра обавио је епископ жички господин Стефан, уз саслужење двојице протојереја и ђакона.

Шумадијска епархија је за ово ретко славље приредила свечани банкет, трпезу љубави, а уз учешће 300 званица. У току ручка здравицу је дигао домаћин, — епископ Сава; он је изложио историјат Шумадијске епархије, заслуге и далековидост тадањег српског патријарха Гаврила, који је дао предлог Светом архијерејском сабору 1947., да се од његове постојеће креира нова епархија са седиштем у Крагујевцу. Затим је Владика говорио и о првом епископу шумадијском, блаженопочившем Валеријану, који је толико волео ову епархију да је целог себе у њу уградио. Даље, епископ Сава је изразио своју велику захвалност преосвећеном епископу Стефану што се одазвао позиву да дође у Крагујевцу, где је увек драги гост, изврши освећење Епархијског центра, и да са свима нама подели радост овога дана. Епископ се посебно хвалио и свима црквеним општинама и свештеницима што су, својим трудом и жртвом, допринели да дођемо до заједничке куће, а коју до сада ова епархија није имала.

Захваливши се гостима који су узели учешће у овом слављу и поделили радост са Шумадијском епархијом, Владика је на крају свима пожелео свако добро од Господа; сви присутни у дворани одговорили су устајући и громко певајући „Многаја лета“.

Каленић ГОДИНА IV 22. (4/1982.)

издаје Српска православна епархија шумадијска.

Излази шест пута годишње

Уређује одбор. Главни и одговорни уредник:

Драгослав Степковић

Уредништво и администрација:
„Каленић“, Маршала Тита 67,
34000 Крагујевац
Телефон: 034/26-42

Текући рачун: „Каленић“
издавачка установа Епархије
шумадијске. Број жиро-рачуна
61700-620-16-80691-14-62-00684-1
Југобанка — Крагујевац

Штампа: РО „Сава Михаић“,
Земун, Маршала Тита 46—48

Тираж 9000 примерака

Цена: 10,00.— д. по примерку

Годишња претплата 60,00.— д. а за
иностранство: 12 америчких долара